

NORGES HØYESTERETT

Den 14. februar 2012 avsa Høyesterett dom i

HR-2012-00333-A, (sak nr. 2011/2046), straffesak, anke over dom,

A (advokat Ivar Sveen)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (statsadvokat Jostein Johannessen)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Indreberg**: Saken gjelder spørsmål om det ved domfellelse for promillekjøring kan fastsettes et kortere tidsrom for tap av førerrett enn minstetiden på ett år, jf. vegtrafikkloven § 33 nr. 1, hvis domfelte har hatt førerkortet i sin besittelse i lengre tid etter handlingstidspunktet, jf. tapsforskriften § 1-4 annet ledd.
- (2) Politiet fattet 21. november 2010 mistanke om at A hadde kjørt i alkoholpåvirket tilstand. Det ble tatt blodprøve av ham som viste en alkoholkonsentrasjon i blodet på 0,58 promille etter sikkerhetsfradrag. A samtykket i førerkortbeslag, men trakk neste dag samtykket tilbake.
- (3) Ved Lister tingretts kjennelse 10. januar 2011 fikk politiet tillatelse til å holde førerkortet beslaglagt inntil saken var endelig avgjort, men ikke utover 21. mai 2011. Agder lagmannsrett forkastet 2. februar 2011 As anke over kjennelsen.
- (4) Lister tingrett avsa 6. april 2011 dom med slik domsslutning:

- ”1. A, født 19.12.1943, dømmes for overtredelse av vegtrafikkloven § 31 første til tredje ledd jf § 22 første ledd til fengsel i 18 – atten – dager. Fullbyrdelsen utsettes i medhold av straffeloven §§ 52-54 med en prøvetid på to år.
- 2. Han idømmes en bot på 90 000 – nittitusen – kroner, subsidiært fengsel i 15 – femten – dager.
- 3. Han fradømmes retten til å føre førerkortpliktig motorvogn i 1 – ett – år. Han må ved gjennerverv avlegge delvis (praktisk) prøve.
- 4. Han fradømmes retten til å føre motorvogn ved persontransport mot vederlag i 1 – ett – år.
- 5. Han dømmes til å erstatte det offentlige sakskostnader med 2 000 – totusen – kroner.”

(5) A anket til Agder lagmannsrett, som fremmet anken over reaksjonsfastsettelsen. Men før lagmannsretten fikk behandlet anken, gikk beslagstiden for førerkortet ut. Påtalemyndigheten begjærte ikke forlengelse, og A fikk førerkortet tilbake 24. mai 2011.

(6) Agder lagmannsrett avsa dom 11. november 2011 med slik domsslutning:

- ”1. Anken forkastes.
- 2. A dømmes til å betale saksomkostninger for lagmannsretten med 3 000 – tretusen – kroner til det offentlige innen 2 – to – uker fra dommens forkynnelse.”

(7) A har anket til Høyesterett. Han har lagt ned påstand om at tapstiden i tingrettens domsslutning punkt 3 settes vesentlig ned, og at bestemmelsen om avleggelse av ny førerprøve utgår.

(8) *Jeg er kommet til at anken delvis fører fram.*

(9) Bestemmelsene om tap av førerrett som følge av straffbare handlinger, er inntatt i vegtrafikkloven § 33 og forskrift 19. desember 2003 om tap av retten til å føre motorvogn mv. – tapsforskriften.

(10) Vegtrafikkloven § 33 nr. 1 annet ledd lyder:

”Tapet av førerrett fastsettes for minst 1 år dersom rettighetshaveren blir ilagt straff for overtredelse av § 22, jf. § 31. Dette gjelder likevel ikke for overtredelser som nevnt i § 31 annet ledd bokstav a.”

(11) Også i § 33 nr. 1 tredje og fjerde ledd gis bestemmelser om minstetid for tap av førerrett. Minstetidene gjelder imidlertid ikke uten unntak. Etter § 33 nr. 1 sjette ledd kan tapstiden settes kortere enn minstetiden hvis tapet ellers ”vil virke urimelig hardt og det foreligger særdeles formildende omstendigheter ved forholdet som ligger til grunn for tapet” eller ”når andre helt spesielle grunner taler for å gå under minstetiden.” A påberoper seg ikke at vilkårene i denne bestemmelsen er oppfylt. Det han gjør gjeldende, er at lovens unntaksbestemmelse må suppleres med bestemmelsen i tapsforskriften § 1-4 annet ledd, som lyder:

”Ved fastsettelse av perioden for tap av førerrett legges vekt på om vedkommende har hatt førerkortet i sin besittelse i lengre tid etter handlingstidspunktet, dersom han ikke kan bebreides at førerkortet ikke har vært beslaglagt. Lengre tids besittelse av førerkortet tilsier i utgangspunktet at tapsperioden fastsettes for et kortere tidsrom enn tilfellet vanligvis skulle tilsi, eventuelt at tap av førerrett ikke blir fastsatt. Dette gjelder likevel ikke dersom det pådømte forhold gir grunnlag for flere års tap av førerrett.”

- (12) I Rt. 2007 side 1563 fastslo Høyesterett at denne bestemmelsen gir grunnlag for å nedsette tapsperioden til under den minstetid som ellers følger av tapsforskriften, uten at vilkårene i vegtrafikkloven § 33 nr. 1 sjette ledd må være oppfylt, se avsnitt 16 til 18. Dette er også lagt til grunn i Rt. 2008 side 508, se avsnitt 18. Tapstiden på minst ett år i vegtrafikkloven § 33 nr. 1 annet ledd er imidlertid lovbestemt, og spørsmålet blir om det også da er adgang til å gå under minstetiden i medhold av forskriften § 1-4.
- (13) En forskrift kan ikke tilsidesette det som følger av loven hvis ikke loven selv gir hjemmel for det – derogasjonshjemmel. Det må foreligge klare holdepunkter for at en forskriftshjemmel gir adgang til derogasjon.
- (14) Hjemmelen for tapsforskriften finnes i vegtrafikkloven § 33 nr. 1 femte ledd, som lyder:
- ”Kongen gir forskrift med nærmere regler om fastsetting av hvor lenge tap av førerrett skal vare og om når det skal kreves ny førerprøve.”**
- (15) Bestemmelsen kom inn i loven i forbindelse med lov 4. juli 2003 nr. 77, som innebar at tap av førerretten som følge av en straffbar handling ikke lenger skulle fastsettes ved forvaltningsvedtak, men ved dom eller vedtatt forelegg. I lovproposisjonen understreket departementet at omleggingen ikke var ment å endre de relativt skjematiske tapstidene som inntil da hadde vært praktisert av politiet på grunnlag av håndhevingsinstruksen. Departementet gikk derfor inn for at de mest sentrale utmålingsreglene fortsatt skulle komme til uttrykk i vegtrafikkloven, men at nærmere regler om tap av førerrett skulle fastsettes i forskrift, jf. Ot.prp. nr. 52 (2002–2003) side 65–67.
- (16) Verken lovteksten eller forarbeidene gir holdepunkter for at forskriften er ment å skulle kunne gjøre unntak fra lovens bestemmelser om minstetid for tap av førerrett. Jeg finner det dermed klart at det ikke er grunnlag for å gå under minstetiden på ett år i vegtrafikkloven § 33 nr. 1 annet ledd, selv om en domfelt har hatt førerkortet i sin besittelse i lengre tid etter handlingstidspunktet, jf. forskriften § 1-4 annet ledd.
- (17) Med dette resultatet er det ikke nødvendig å ta stilling til om vilkåret om lengre tids beskyttelse her er oppfylt.
- (18) Som forsvarer har påpekt, innebærer denne rettstilstanden at der førerkortet har vært i domfeltes besittelse i lengre tid etter handlingstidspunktet, kan forskjellen i tapstid mellom en domfelt med promille ned mot 0,5 og en med høyere promille bli mindre enn forskriften § 3-2 ellers legger opp til. Dette skyldes at den økte tapsperioden utover ett år ved høyere promille bare er forskriftsfestet, og dermed kan den, i tråd med Høyesteretts praksis, reduseres i medhold av forskriften § 1-4.
- (19) As anke blir etter dette å forkaste for så vidt gjelder tapstidens varighet. Da han nå har hatt førerkortet i sin besittelse i over seks måneder, er imidlertid aktor og forsvarer enige om at tingrettens dom må endres slik at det ikke lenger stilles krav om at A må avlegge ny førerprøve, jf. tapsforskriften § 8-3 femte ledd.

(20) Jeg stemmer for denne

D O M :

1. Tingrettens domsslutning punkt 3 annet punktum utgår.
2. For øvrig forkastes anken.

(21) Kst. dommer **Arnesen**: Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.

(22) Dommer **Bårdsen**: Likeså.

(23) Dommer **Tønder**: Likeså.

(24) Dommer **Matningsdal**: Likeså.

(25) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

1. Tingrettens domsslutning punkt 3 annet punktum utgår.
2. For øvrig forkastes anken.

Riktig utskrift bekreftes: